

РІШЕННЯ
щодо присудження наукового ступеня
кандидата наук

Спеціалізована вчена рада Д 29.051.11 Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля Міністерства освіти і науки України, м. Київ, прийняла рішення щодо присудження наукового ступеня кандидата психологічних наук **Піддубній Валентині Василівні**

на підставі прилюдного захисту дисертації

«Соціально-психологічна корекція деструктивних життєвих сценаріїв особистості в період ранньої дорослості»

у вигляді рукопису

за науковою спеціальністю 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи»

14 березня 2026 року, протокол № 8.

Піддубна Валентина Василівна, 1980 року народження,

громадянка України,

освіта вища: закінчила у 2012 році Дніпропетровську державну фінансову академію

за спеціальністю «Фінанси і кредит»;

закінчила у 2024 році Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

за спеціальністю «Психологія».

З 01 грудня 2012 року по 01 грудня 2016 року навчалась в аспірантурі Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля зі спеціальності 19.00.05 – соціальна психологія; психологія соціальної роботи без відриву від виробництва.

Працює викладачем кафедри психології Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького МОН України з 01 серпня 2025 року й по теперішній час.

Дисертація виконана у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля МОН України, кафедра практичної психології та соціальної роботи, м. Київ.

Науковий керівник – Завацький Вадим Юрійович, доктор психологічних наук, професор, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького МОН України, професор кафедри психології.

Здобувачка має 16 опублікованих праць за темою дисертації, з них 10 праць написано без співавторів, 7 статей у наукових фахових виданнях, у тому числі:

1. Літвінова О.В., Піддубна В.В. Психологічні засоби корекції неконструктивних життєвих стратегій особистості. *Теоретичні і прикладні проблеми психології: зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. Северодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2018. № 1 (45). С. 208-220. (*Особистий внесок авторки полягає у визначенні ефективності психологічних засобів корекції деструктивних життєвих сценаріїв особистості в період ранньої дорослості*).

<http://tppjournal.com.ua/n1y2k18.html>

2. Піддубна В.В. Корекція деструктивних життєвих сценаріїв особистості в період ранньої дорослості: соціально-психологічний вимір. *Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України*. К.; Ніжин: ПП Лисенко, 2020. Т. IX, Вип. 13. С. 731-738.

http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/?option=com_content&view=article&id=756&Itemid=514

3. Піддубна В.В., Побокіна Г.М., Кісільов О.А., Шутальов О.О. Вектори соціальної активності та особистісні детермінанти життєвих сценаріїв особистості в період ранньої дорослості. *Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи: зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. К.: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2025. № 2 (67). С. 198-207. (*Особистий внесок авторки полягає у розкритті особистісних детермінант побудови життєвих сценаріїв особистості в період ранньої дорослості*).

<https://doi.org/10.33216/2219-2654-2025-67-2-198-207>

<http://tppjournal.com.ua/n67y2k25a15.html>

4. Піддубна В.В. Технології виходу з негативних життєвих сценаріїв. *Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи: зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. К.: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2025. № 3 (68). Т. 1. С. 150-163.

<https://doi.org/10.33216/2219-2654-2025-68-3-1-150-163>

<http://tppjournal.com.ua/n68y2k25a11.html>

Офіційні опоненти:

1. Крижановський Олексій Миколайович, доктор психологічних наук, доцент, інспектор відділу радіочастотних ресурсів управління інформаційно-аналітичної підтримки, Головне управління Національної поліції в Миколаївській області,

дав позитивний відгук із зауваженнями:

1. У теоретичному розділі роботи авторка слушно зазначає, що в умовах соціокультурних змін проблема життєвих сценаріїв особистості може бути осмислена на різних рівнях аналізу: як методологічна проблема і як особливості розвитку особистості в контекстах сучасності. Проте, в процесі такого аналізу дослідницею не розведено конструкти «цілісність особистості» та «цільність особистості», що збагатило б методологічну основу дослідження.
2. В якості діагностичного інструментарію у роботі наведено авторську анкету «Прояви життєвого сценарію особистості в період ранньої дорослості». Проте недостатньо прописано методологічні та методичні процедури її створення.
3. Було б доцільним, на нашу думку, врахувати гендерні особливості досліджуваних при оцінюванні особливостей їх життєвих сценаріїв та рівня стресостійкості у складних життєвих ситуаціях, оскільки ці показники можуть якісно впливати на вибір та ефективність впровадження тренінгових технологій і засобів соціально-психологічної корекції.
4. Як відомо, ранній дорослий вік приблизно охоплює період від 20 до 40 років. Однак, вік досліджуваних по вибірці коливався від 21 до 29 років. Не зрозуміло, чим обумовлене таке вікове обмеження вибірки дослідження.

2. Яремчук Віталія Василівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної психології, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника МОН України,

дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У низці робіт, присвячених вивченню різних аспектів життєвих сценаріїв та виконаних у межах суб'єктно-діяльнісного підходу, центральним є саме поняття суб'єкта. При цьому, з тексту роботи не зрозуміло яким є співвідношення понять «суб'єкт» і «особистість» при розкритті авторкою проблеми вивчення життєвих сценаріїв.

2. Як відомо, існують специфічні опитувальники на вивчення особливостей життєвих сценаріїв особистості, зокрема опитувальник діагностики життєвих сценаріїв М. Джеймс, Д. Джонгворд або методика дослідження життєвого сценарію «Успіх» Ю. Ільїної, використання яких надало б можливість отримати цікавий емпіричний матеріал. Хотілося б почути обґрунтування, чому зазначені методики не були задіяні дисертанткою у констатувальному експерименті.
3. На нашу думку, у тексті роботи бракує чітко прописаних методологічних принципів соціально-психологічного впливу, на які необхідно спиратися під час складання комплексної програми соціально-психологічної корекції деструктивних життєвих сценаріїв особистості в період ранньої дорослості.
4. У роботі не подано статистичне опрацювання отриманих результатів формувального етапу дослідження, що суттєво збагатило б інформативність його результатів.

На дисертацію та автореферат надійшло 7 відгуків:

1. Від доктора психологічних наук, професорки Ірини Бурлакової, професорки кафедри психології Національного університету «Запорізька політехніка» МОН України.

Відгук позитивний, зауважень немає.

2. Від доктора психологічних наук, професорки Оксани Кононенко, завідувачки кафедри соціальної психології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова МОН України.

Відгук позитивний, зауважень немає.

3. Від доктора психологічних наук, професорки Інеси Гуляс, професорки кафедри практичної психології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича МОН України.

Відгук позитивний, зауважень немає.

4. Від доктора психологічних наук, професорки Тетяни Щербан, професорки кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладом освіти Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II.

Відгук позитивний, зауважень немає.

5. Від доктора психологічних наук, доцента Наталії Добровольської, професорки кафедри фізичного виховання та здоров'я Київського національного університету технологій та дизайну МОН України.

Відгук позитивний, зауважень немає.

6. Від доктора психологічних наук, професорки Росіни Шевченко, професорки кафедри практичної психології Одеського національного морського університету МОН України.

Відгук позитивний, зауважень немає.

7. Від доктора психологічних наук, професора Ярослава Гошовського, завідувача кафедри педагогічної та вікової психології Волинського національного університету імені Лесі Українки МОН України.

Відгук позитивний, зауважень немає.

У дискусії взяли участь члени спеціалізованої вченої ради: Ю. О. Бохонкова, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, зауважень немає; В. Й. Бочелюк, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, зауважень немає; О. О. Блискун, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, зауважень немає; С. О. Гарькавець, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, зауважень немає; О. Г. Лосієвська, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, зауважень немає; Л. В. Черновська, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, зауважень немає; Ю. А. Завацький, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, зауважень немає; Г. М. Побокіна, кандидат психологічних наук, спеціальність 19.00.05, зауважень немає.

При проведенні таємного голосування виявилось, що із 9 членів спеціалізованої вченої ради, які взяли участь у голосуванні (з них 8 докторів наук за профілем дисертації), проголосували:

«За» – 9 членів ради,

«Проти» – немає,

недійсних бюлетенів – немає.

ВИСНОВОК

спеціалізованої вченої ради Д 29.051.11 при Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля МОН України про присудження Піддубній Валентині Василівні наукового ступеня кандидата психологічних наук за науковою спеціальністю 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи»

14 березня 2026 року

протокол № 8

На підставі вивчення дисертаційного дослідження Піддубної Валентини Василівни «Соціально-психологічна корекція деструктивних життєвих

сценаріїв особистості в період ранньої дорослості», відгуків офіційних опонентів – доктора психологічних наук, доцента Крижановського Олексія Миколайовича, кандидата психологічних наук, доцента Яремчук Віталії Василівни, прилюдного захисту дисертації спеціалізована вчена рада

УХВАЛЮЄ:

Дисертаційна робота Піддубної Валентини Василівни є самостійним, завершеним теоретико-емпіричним дослідженням із актуальної проблеми соціальної психології, психології соціальної роботи. Дисертаційне дослідження виконане у межах комплексних науково-дослідних тем кафедри практичної психології та соціальної роботи Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля «Соціокультурні та психологічні аспекти адаптації особистості в сучасному соціумі», «Соціально-психологічні основи розвитку адаптаційного потенціалу особистості засобами інноваційних психотехнологій в умовах трансформаційних змін сучасного суспільства».

Найбільш істотні результати дослідження:

– *здійснено* концептуалізацію проблеми вивчення життєвих сценаріїв особистості в період ранньої дорослості у соціально-психологічному вимірі (як глобального простору її буттєвості та соціально-психологічного феномену, пов'язаного зі здатністю до планування, конструювання і структурування життя);

– *виявлено* спрямованість (соціально-обумовлену, суб'єктно-обумовлену) життєвих сценаріїв особистості в період ранньої дорослості та *визначено* способи ускладнення їх структури (дефіцитарний, екстенсивний, інтенсивний) відповідно до типології життєвих сценаріїв (особисто-, професійно-, сімейно-орієнтованих, а також особисто-професійного, особисто-сімейного, професійно-сімейного);

– *визначено* соціально-психологічну специфіку життєвих сценаріїв особистості в період ранньої дорослості (через *виокремлення* форм прояву глибинних структур образу світу у життєвих сценаріях особистості, *розкриття* ціннісно-сміслового виміру специфіки життєвих сценаріїв та *виявлення* копінгових, захисних і адаптаційних стратегій особистості у перебігу її життєвих сценаріїв в період ранньої дорослості, а також *з'ясування* особливостей функціонування особистості за типами її життєвих сценаріїв, зокрема у напрямку деструктивного їх розгортання);

– *розроблено та доведено* ефективність комплексної програми соціально-психологічної корекції деструктивних життєвих сценаріїв особистості в період ранньої дорослості, реалізованої з позицій системного, суб'єктно-діяльнісного, індивідуально-орієнтованого, когнітивного, ресурсо-орієнтованого, нарративного підходів, із задіянням когнітивно-поведінкової,

раціонально-емоційної терапії, транзактного аналізу, а також активних соціально-психологічних методів навчання та допомоги.

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягає у тому, що:

– *вперше*: здійснено концептуалізацію проблеми вивчення життєвих сценаріїв особистості в період ранньої дорослості у соціально-психологічному вимірі (як глобального простору її буттєвості та соціально-психологічного феномену, пов'язаного зі здатністю до планування, конструювання і структурування життя); *виявлено* спрямованість (соціально-обумовлену, суб'єктно-обумовлену) життєвих сценаріїв особистості в період ранньої дорослості та *визначено* способи ускладнення їх структури (дефіцитарний, екстенсивний, інтенсивний) відповідно до типології життєвих сценаріїв (особисто-, професійно-, сімейно- орієнтованих, а також особисто-професійного, особисто-сімейного, професійно-сімейного), здійснені через *виокремлення* форм прояву глибинних структур образу світу у життєвих сценаріях особистості, *розкриття* ціннісно-сміслового виміру специфіки життєвих сценаріїв та *виявлення* копінгових, захисних і адаптаційних стратегій особистості у перебігу її життєвих сценаріїв в період ранньої дорослості, а також *визначення* особливостей функціонування особистості за типами її життєвих сценаріїв, зокрема у напрямку деструктивного їх розгортання;

– *розроблено та доведено* ефективність комплексної програми соціально-психологічної корекції деструктивних життєвих сценаріїв особистості в період ранньої дорослості, реалізованої з позицій системного, суб'єктно-діяльнісного, індивідуально-орієнтованого, когнітивного, ресурсо-орієнтованого, нарративного підходів, із задіянням когнітивно-поведінкової, раціонально-емоційної терапії, транзактного аналізу, а також активних соціально-психологічних методів навчання та допомоги;

– *поглиблено та уточнено*: уявлення про соціально-психологічну обумовленість проявів деструктивності у життєвих сценаріях особистості, зокрема в період ранньої дорослості;

– *набули подальшого розвитку*: погляди на змістовну специфіку та соціально-психологічні трансформації життєвих сценаріїв особистості в період ранньої дорослості; підходи до засобів і технологій подолання деструктивних проявів у життєвих сценаріях особистості в період ранньої дорослості.

Практичне значення дослідження полягає у можливості застосування методичного інструментарію для вивчення соціально-психологічних проявів деструктивності у життєвих сценаріях особистості в період ранньої дорослості; у створенні та апробації програми соціально-психологічної

корекції деструктивних життєвих сценаріїв особистості в період ранньої дорослості; в узагальненні результатів проведеного дослідження щодо визначення технологій виходу з деструктивних життєвих сценаріїв. Отримані дані, разом із задіяними психодіагностичними методиками, засобами (особистісної і міжособистісної спрямованості) корекції деструктивних життєвих сценаріїв та активними соціально-психологічними методами навчання і допомоги, можуть знайти застосування у консультативній та психокорекційній роботі фахівців центрів соціально-психологічної адаптації, центрів психо-соціальної допомоги, закладів відновлювального лікування, з метою подолання соціально-психологічних проявів деструктивності у життєвих сценаріях особистості, зокрема в період ранньої дорослості.

Надійність та вірогідність результатів дослідження забезпечені методологічним обґрунтуванням вихідних теоретичних позицій, використанням взаємодоповнюючих методів, що відповідають меті та завданням дослідження, репрезентативністю вибірки, поєднанням кількісних та якісних методів аналізу отриманих емпіричних даних, використанням методів математичної статистики з залученням сучасних програм обробки даних.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та практичні положення дисертаційної роботи було представлено на науково-практичних конференціях, семінарах-тренінгах, круглих столах, зокрема на *міжнародних*: V науково-практичній конференції молодих учених, аспірантів і студентів «Сучасні проблеми гуманітарної науки і практики: філософський, психологічний та соціальний виміри» (Київ, Северодонецьк, 2016 р.), XVII науково-практичній конференції «Релігія, релігійність, філософія та гуманітаристика у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти» (Montreal, 2018), VII науково-практичній конференції «Актуальні питання здоров'язбереження у координатах сучасних парадигм» (Северодонецьк, 2021 р.), II науково-практичній онлайн конференції «Цілісний підхід у психології особистості: особливості теорії та практики» (Кропивницький, 2022 р.), семінарах-тренінгах у межах Програми «Справедливість для всіх» Агенції США з міжнародного розвитку (USAID): «Формування резильєнтності (життєстійкості), як особистий ресурс в умовах війни» (Київ, 2023 р.), «Удосконалення комунікативних здібностей: технології розвитку soft skills» (Київ, 2023 р.), «Синергія інтелекту та тіла: науково-педагогічна компетентність» (Київ, 2024 р.), «Психологія професійного мислення: готовність до змін» (Київ, 2024 р.), «Соціально-правовий аналіз булінгу та мобінгу, як найпоширеніших явищ дискримінації в суспільстві» (Київ, 2024 р.); X науково-практичній конференції «Сучасні проблеми

гуманітарної науки і практики: філософський, психологічний та соціальний виміри» (Ополе (Польща), Київ, 2025 р.), науково-практичній конференції «Психічне здоров'я та життєстійкість в умовах війни: інноваційні підходи та доказові інтервенції для України» (Івано-Франківськ, 2025 р.), ІХ науково-практичній конференції «Актуальні питання здоров'язбереження у координатах сучасних парадигм» (Ополе (Польща), Київ, 2025 р.); з міжнародною участю: Всеукраїнській науково-практичній конференції «Цілісний підхід у психології та соціальній роботі: теорія та практика» (Кропивницький, 2023 р.), XVII Всеукраїнській науково-практичній конференції «Соціально-психологічні проблеми трансформації сучасного суспільства» (Київ, 2025 р.); *всеукраїнському*: щорічному науковому круглому онлайн-столі «Наукова спадщина української психології: єдність минулого та теперішнього» (Київ, 2025 р.); доповідалися та обговорювалися на розширених засіданнях кафедри практичної психології та соціальної роботи Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (2015-2025 р.р.).

Публікації. Основні положення й висновки дисертаційної роботи представлено у 16 публікаціях авторки, з яких 7 статей у наукових фахових виданнях із психології (з них 5 статей – у наукометричних виданнях), 9 публікацій – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій та інших виданнях.

Спеціалізована вчена рада вважає, що:

1. Дисертаційне дослідження Піддубної Валентини Василівни «Соціально-психологічна корекція деструктивних життєвих сценаріїв особистості в період ранньої дорослості» є самостійним науковим дослідженням, яке доповнює наукові знання про засоби соціально-психологічної корекції деструктивних життєвих сценаріїв особистості в період ранньої дорослості.
2. Дисертація Піддубної Валентини Василівни «Соціально-психологічна корекція деструктивних життєвих сценаріїв особистості в період ранньої дорослості» є кваліфікованою науковою працею з відповідним обсягом основного тексту, оформленого відповідно до державного стандарту.
3. Дисертація відповідає п. 9, 11, 12, 13 постанови Кабінету Міністрів України № 567 (із змінами) від 24 липня 2013 р. про затвердження «Порядку присудження наукових ступенів» та положенню про спеціалізовану вчену раду наказу Міністерства освіти і науки України від 14.09.2011 р. № 1059 (із змінами) від 12.03.2012 р.

4. Піддубна Валентина Василівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата психологічних наук з наукової спеціальності 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи».

На підставі результатів таємного голосування та прийнятого висновку спеціалізована вчена рада присуджує Піддубній Валентині Василівні науковий ступінь кандидата психологічних наук з наукової спеціальності 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи».

Головуюча на засіданні
спеціалізованої вченої ради

доктор психологічних наук,
професор Н. Є. Завацька

Учений секретар засідання
спеціалізованої вченої ради

кандидат психологічних наук
доцент Г. М. Побокіна

14 березня 2026 р.

Атестаційна справа зареєстрована у Міністерстві освіти і науки України
під № _____

Затверджено рішення спеціалізованої вченої ради про присудження
наукового ступеня кандидата психологічних наук рішенням атестаційної
колегії Міністерства освіти і науки України від " ____ " _____ 20__ року.

Видано диплом _____
(серія, номер)

Начальник відділу _____
(підпис) (прізвище, ініціали)